

**Milieuverklaring
van de POD Maatschappelijke Integratie,
Armoedesbestrijding
Sociale economie
en Grootstedenbeleid**

**2017
(gegevens 2016)**

EMAS

Gebouw WTC II

8

Informatiefiche

Naam	POD Maatschappelijke Integratie, Armoedebestrijding, Sociale Economie en Grootstedenbeleid
Soort	Programmatorische Federale Overheidsdienst
Activiteitssectoren	Maatschappelijke Integratie, Armoedebestrijding, Sociale Economie en Grootstedenbeleid
Adres van de zetel	WTC II Koning Albert II-laan, 30 1000 Brussel
NACE-Code	84.100
Telefoon	+ 32 2 508 85 85 (NL) – 508 85 86 (FR)
Fax	+ 32 2 508 86 10
Internetsite	www.mi-is.be
Aantal werknemers	185
Aantal VTE	128,6
Oppervlakte in m ²	5.446 m ² over 4 verdiepingen (25 ^{ste} - 28 ^{ste})
Infrastructuur	gedeeld gebouw, huurders
Milieuvergunning	Vergunning RB 860/04/4-04/761 van 8 oktober 2004, 15 jaar geldig en gewijzigd bij het besluit van 11 maart 2005 (ref. 244107)
Contactpersonen	Jean-Marc Dubois en Philippe Frings
E-mail	jean-marc.dubois@mi-is.be philippe.frings@mi-is.be

Inhoudsopgave

Wat staat er in deze milieuverklaring?

Inhoudsopgave.....	3
Inleiding	4
Onze EMAS-verbintenis.....	4
Wat is EMAS?	5
De POD Maatschappelijke Integratie: zijn missie, doelstellingen en waarden ...	6
Milieubeleid van de POD MI	7
Milieubeheersysteem van de POD MI	8
Toepassingsgebied:	8
Milieuaspecten:.....	8
Actieplan:	8
De rechtstreekse milieuaspecten.....	9
1. Het elektriciteitsverbruik	9
2. Het papierverbruik	10
3. Duurzame aankopen.....	14
4. Mobiliteit	15
De onrechtstreekse milieuaspecten	16
5. Fonds voor Europese hulp aan de meest behoeftigen (FEAD).	16
6. Gas- en Elektriciteitsfonds: preventief beleid van de OCMW's inzake energiebesparingen	17
Koolstofcompensatie	18
7. Koolstofcompensatie.....	18
Andere basisindicatoren.....	18
Wettelijke vereisten die van toepassing zijn op milieuvlak.....	20
Goedkeuring	21

Inleiding

Onze EMAS-verbintenis

De invoering van een milieubeheersysteem was een werk van lange adem.

Begin juni 2008 werd gestart met de milieubeleidsverklaring van het directiecomité.

Tientallen vergaderingen hebben vervolgens geleid tot de verduidelijking van de doelstellingen en van de te voeren acties en tot de aanduiding van de verantwoordelijken.

De verhuis van onze diensten van de Anspachlaan (Philipstoren) naar de Koning Albert II-laan (toren WTC II), in april 2009, heeft bepaalde aanpassingen van het EMAS-plan tot gevolg gehad, omwille van de reële toestand van het nieuwe gebouw (landschapsbureaus, ontbreken van elektrische sensoren, enz).

Momenteel bezet de POD vier verdiepingen van een gebouw dat de Regie der Gebouwen aan een consortium van eigenaren verhuurt wat de toegang tot de gegevens van ons verbruik soms bemoeilijkt.

De POD Maatschappelijke Integratie heeft het EMAS-certificaat behaald op 30 augustus 2010.

Sindsdien werd de milieuverklaring jaarlijks goedgekeurd door een extern geaccrediteerde verificatie-instelling

In het jaar 2015 is onze 3de EMAS-cyclus gestart.

Voor bepaalde doelstellingen hebben wij al grote vooruitgang geboekt.

Voor andere schieten we slechts langzaam op, omdat de startdoelstellingen te ambitieus zijn gebleken of de indicatoren verkeerd werden aangepast.

Jaarlijks worden doelstellingen, indicatoren en acties grondig geëvalueerd en zij worden, indien nodig, aangepast om beter overeen te komen met de werkelijkheid.

Ik wens alle medewerkers te danken die betrokken zijn bij dit mooie project.

Het slagen ervan hangt af van het engagement van iedereen (werknemers, diensthoofden en leden van het directiecomité) ten gunste van het milieu.

Op mijn niveau wil ik, in mijn persoonlijke en beroepsactiviteiten, blijk geven van dit engagement.

Julien Van Geertsom
Voorzitter van de POD Maatschappelijke Integratie

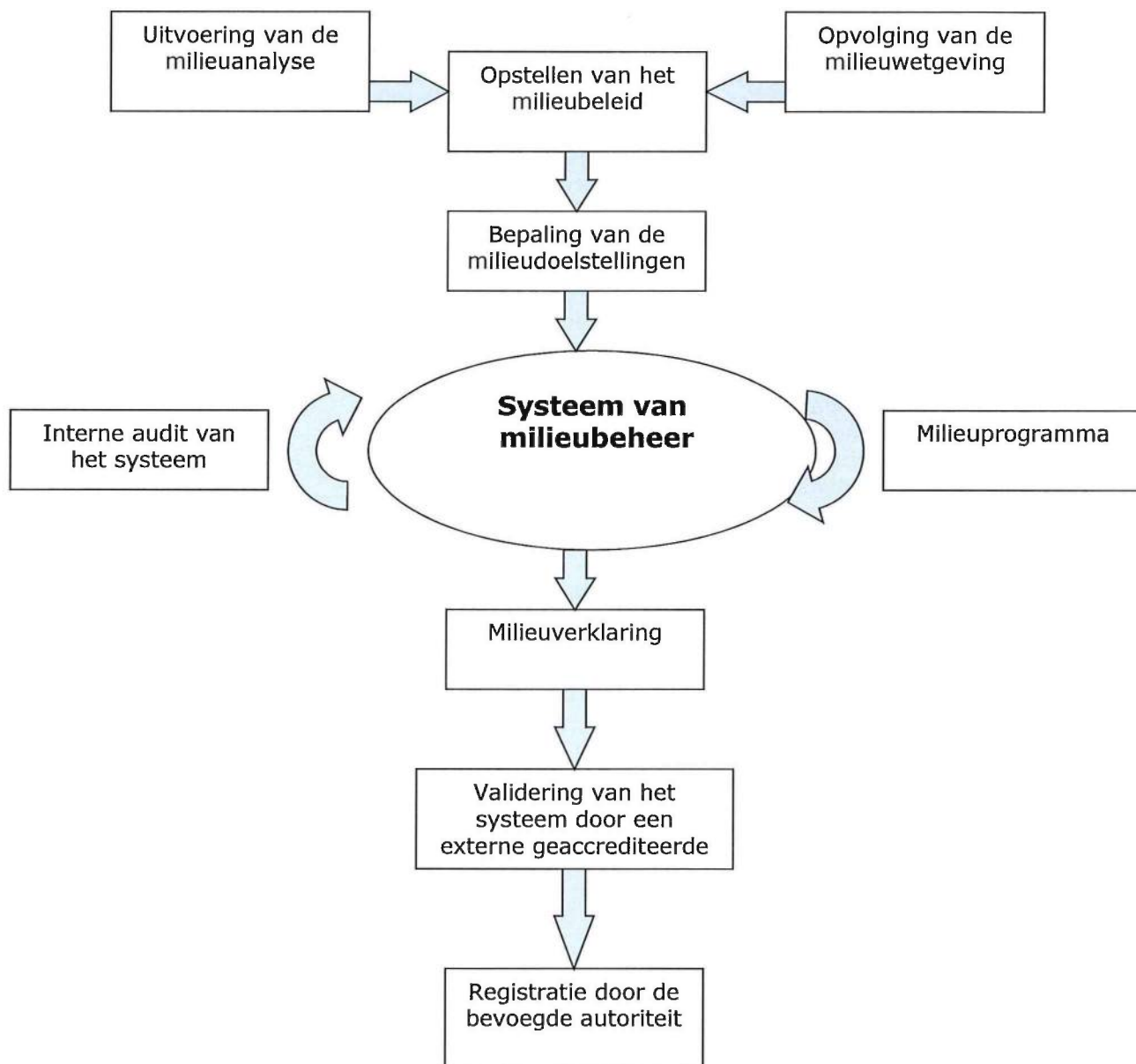
Wat is EMAS?

EMAS (Eco Management and Audit Scheme) is een Europees systeem van milieubeheer en audit.

Dit systeem staat open voor elke onderneming die haar milieuprestaties wil evolueren en verbeteren.

De goede werking en de verbeteringen van dit managementsysteem worden jaarlijks gecontroleerd via een externe audit.

Deze verklaring werd opgesteld in het kader van de EMAS-registratie III 1221/2009 van de POD Maatschappelijke Integratie, Armoedebestrijding, Sociale Economie en Grootstedenbeleid.

Handwritten signature or mark.

De POD Maatschappelijke Integratie: zijn missie, doelstellingen en waarden

De POD Maatschappelijke Integratie heeft als missie het voorbereiden, uitvoeren en evalueren van een inclusief federaal beleid voor maatschappelijke integratie, zodat de sociale grondrechten aan iedereen op duurzame wijze gegarandeerd worden.

Hij streeft de volgende doelstellingen na:

- o het voorkomen en bestrijden van armoede en uitsluiting in al hun dimensies;
- o een federaal transversaal grootstedenbeleid voor de sociale cohesie en de duurzame ontwikkeling
- o de integratie door sociale steun en begeleiding door de sociale activering in het hart te plaatsen van een strategie van actieve insluiting
- o een permanente dialoog en het gelijkwaardige partnerschap met de andere beleidsniveaus (lokaal, regionaal, Europees) en met alle verenigingen die onze doelgroepen vertegenwoordigen
- o het stimuleren en ondersteunen van de ontwikkeling van competenties van onze lokale partners
- o aan onze medewerkers mogelijkheden bieden tot ontwikkeling en deelname bij het opstellen van het beleid van de POD.

Hij staat voor een bepaald aantal waarden:

- respect voor en ontwikkeling van elk individu
- kwaliteit, klantvriendelijkheid en maatwerk
- gelijke kansen en diversiteit
- duurzaamheid
- openstaan voor verandering.

Voor meer informatie, bezoek onze internetsite: www.mi-is.be

J

POD | Maatschappelijke Integratie
SPP | Intégration Sociale

MILIEUBELEID VAN DE POD MAATSCHAPPELIJKE INTEGRATIE

Aangezien de POD Maatschappelijke Integratie zich bewust is van zijn voorbeeldfunctie tegenover de andere overheidsdiensten, zijn partners en de burgers, verbindt hij er zich reeds verschillende jaren toe om de zorg voor het milieu te integreren in zijn activiteiten en missies.

In januari 2006 reeds heeft de POD MI het federaal milieucharter ondertekend. Vandaag wensen wij deze verbintenis uit te breiden door de invoering van een milieubeheersysteem in overeenstemming met het EMAS-reglement. Deze stap past perfect in onze manier tot voortdurende verbetering van de kwaliteit van de diensten aan alle onze klanten.

Onze verbintenis ten gunste van het milieu bestaat uit

- het beperken van de impact van onze activiteiten op het milieu via
  1. de vermindering van de hoeveelheid verbruikt papier
  2. overgaan tot een duurzaam aankoopbeleid (ecobeheer en ecoconsumptie)
  3. de vermindering van het elektriciteitsverbruik
  4. het bevorderen van een zachte mobiliteit in het kader van de beroepsactiviteiten.
- het beperken van de impact van onze missies op het milieu door de bescherming van het milieu te integreren in de wetteksten en reglementen die wij opstellen en de steun die wij onze partners verlenen;
- het beschikken over een EMAS-groep, samengesteld uit medewerkers die vooral betrokken zijn in het plan EMAS en die, als cel DO, sensibiliseringsacties ivm duurzame ontwikkeling zou kunnen voeren indien ze de nodige tijd heeft (zie PV 24/11/2011);
- het aanpassen van het milieubeheersysteem, zodat het in overeenstemming is en blijft met de vereisten van de EMAS-reglement en de milieuwetgeving;
- het informeren en bewust maken van ons personeel en onze partners over het milieu.

Om de transparantie van dit beleid te waarborgen, zullen onze doelstellingen en ons programma jaarlijks geëvalueerd worden en meegedeeld worden aan al ons personeel, onze partners en het publiek.

Brussel, 23 september 2013
Het Directiecomité.

De Voorzitter,
Julien VAN GEBRTSOM

De Directeur-generaal,
Anne-Marie VOETS

De Directeur-generaal,
Alexandre LESIW

De Directeur
Pierre-Yves VANDEGEBERDE

Milieubeheersysteem van de POD MI

Toepassingsgebied:

De POD Maatschappelijke Integratie heeft beslist om zijn milieubeheersysteem (MBS) toe te passen op al zijn activiteiten in verband met de dienst van de Voorzitter en de stafdiensten, evenals op de verschillende activiteiten die gevoerd worden in het kader van zijn taken.

Onder het eerste soort activiteiten wordt verstaan de algemene diensten: HRM, Begroting & Logistiek Subsidies & overheidsopdrachten, Communicatie, Front Office en Kennisdeling, Inspectie, Organisatieontwikkeling, ICT en Veiligheid & Preventie.

Onder het tweede soort activiteiten wordt verstaan de diensten geleverd aan de OCMW's: juridische dienst, studiedienst, Activering van Europees Sociaal Fonds (ESF), Helpdesk, Informatieveiligheid en de thematische diensten: Armoedebestrijding, Ervaringsdeskundigen en Grootstedenbeleid.

Milieuaspecten:

Het MBS (EMAS-plan) van de POD omvat twee gedeelten: de rechtstreekse en de onrechtstreekse aspecten.

De *rechtstreekse aspecten* hebben betrekking op de activiteiten die de POD beheert: het papier- en energieverbruik in het gebouw, het aankoopbeleid en de verplaatsingen van het personeel.

De *onrechtstreekse aspecten* houden verband met de activiteiten die de POD gedeeltelijk niet beheert, maar waarop hij een invloed heeft: steunprogramma's gesubsidieerd door de POD bestemd voor kansarmen, activiteiten van leveranciers en onderaannemers, enz.

Actieplan:

Het actieplan wordt verwezenlijkt over een periode van drie jaar.

Het actieplan is gestructureerd in prioritaire doelstellingen, voorgesteld in de vorm van fiches met daarop: de formulering van de doelstellingen, de jaarlijkse doelen (tussentijdse doelstellingen), de acties, het vastgelegde budget en de controle van de resultaten met behulp van indicatoren. Deze doelstellingen worden jaarlijks geanalyseerd en, indien nodig, herzien tijdens de Beoordeling door de Directie. Er kunnen nieuwe doelstellingen worden ingevoerd.

De eerste cyclus heeft de periode gedekt van 1/1/2009 tot 31/12/2011. Hij bevatte zeven doelstellingen: het elektriciteits- en papierverbruik, de "groene" aankopen, afval, mobiliteit en de programma's "Grootstedenbeleid" en "Gas- en Elektriciteitsfonds".

De tweede cyclus liep van 1/1/2012 tot 31/12/2014. Hij heeft de vorige doelstellingen verlengd, met uitzondering van de doelstelling "afval" vanaf 2013, maar de indicatoren, doelstellingen en acties werden herzien en verfijnd.

De derde cyclus heeft betrekking op de periode van 1/01/2015 tot 31/12/2017 en bevat 7 doelstellingen:

Doelstellingen	Formulering van de doelstelling
1. Elektriciteit	Minstens drie acties per jaar voeren om het personeel bewust te maken van de besparingen op elektriciteit
2. Papier	Het papierverbruik met 5 % verminderen in 3 jaar (basis = 2014)
3. Duurzame aankopen	Ervoor zorgen dat de milieuaspecten meer in aanmerking worden genomen in de bestekken van de overheidsopdrachten waarop de

[Handwritten signature]

	omzendbrief van 16 mei 2014 betrekking heeft (zie controlelijst, bijlage 1 van de omzendbrief), met uitzondering van de overheidsopdrachten mbt studies (basis = 2015)
4. Mobiliteit	5. a) het gebruik van de dienstfietsen met 20 % vermeerderen op 3 jaar tijd (basis 2014); b) het aantal km dat, op professioneel vlak werd afgelegd met de privévoertuigen door de dienst Inspectie (basis = 2014) stabiliseren ; c) het aantal km stabiliseren dat werd uitgevoerd met de dienstvoertuigen (basis = 2014)
5. Fonds voor Europese hulp aan de meest behoeftigen (FEAD).	Ervoor zorgen dat de milieuaspecten meer in aanmerking worden genomen in het bestek van de opdracht (zie controlelijst, bijlage 1 van de omzendbrief van 16 mei 2014 (basis = 2015)
6. Energiemaatregelen	Het sociale beleid ondersteunen op het vlak van energieverbruik door het percentage preventieve maatregelen in het budget van het Fonds gas-elektriciteit boven de 22 % te houden (basis 2014 = 21,8 %)
7. Koolstofcompensatie	De CO2-uitstoot van onze activiteiten compenseren (elektriciteitsverbruik, papierverbruik, beroepsverplaatsingen met de wagen of met het vliegtuig - <i>scope</i> vast te leggen)

De rechtstreekse milieuaspecten

De *rechtstreekse aspecten* hebben betrekking op de elementen waarover de POD de controle heeft:

- het energieverbruik in het gebouw
- het papierverbruik
- de duurzame aankopen
- het produceren en sorteren van afval
- de verplaatsingen van het personeel
- het waterverbruik
- het verbruik van verpakkingen
- het verbruik van grondstoffen
- de watervervuiling
- de luchtvervuiling
- de bodemvervuiling.

Om de *belangrijke rechtstreekse aspecten* te bepalen, dit wil zeggen aspecten die *bij voorkeur* moeten worden aangepakt, hebben we de milieu-invloeden in verband met het gebruik van het gebouw onderzocht (keuken, sanitair, kantoren, vergaderzalen, technische ruimtes), alsook de verplaatsingen van het personeel.

Aan elke invloed werd een *score* toegekend, volgens verschillende criteria: materiaalstroom, wettelijke vereisten, mening van de werknemers, invloed van een gedragswijziging op het verbruik, enz.

Een hoge score betekent een hoge prioriteit, omgezet in prioritaire doelstelling.

Dit zijn de *prioritaire doelstellingen* die naar voren kwamen uit het milieuonderzoek van de directe aspecten.

1. Het elektriciteitsverbruik

De POD heeft belangrijke inspanningen geleverd om energie te besparen, door de aankoop van energiezuinige apparaten en door het personeel te sensibiliseren om computerschermen uit te schakelen en om de verlichting te doven in de lokalen die voorzien zijn van schakelaars. Het feit dat de POD de verlichting van de plateaus en van de gangen en de airconditioning niet zelf

beheert, enerzijds en de daling van het aantal werknemers voor een gelijkwaardige oppervlakte, anderzijds, hebben er echter voor gezorgd dat de doelstelling van de daling van het verbruik per VTE nooit werd bereikt.

In 2013 werd, in samenspraak met de auditeur van de firma AIB-Vinçotte, afgezien van de doelstelling van de daling van het verbruik en vervangen door een doelstelling van sensibiliseringsacties die moesten worden uitgevoerd.

Doelstelling van de 3de cyclus: minstens drie acties per jaar voeren om het personeel bewust te maken van de besparingen op elektriciteit

Indicator: aantal uitgevoerde acties

Acties uitgevoerd in 2016

In 2016 heeft de POD drie sensibiliseringsacties gevoerd.

Het personeel werd gesensibiliseerd via affiches en boodschappen op de schermen voor een energieverantwoordelijk gedrag (schermen van computers uitschakelen, verlichting in vergaderzalen en individuele burelen -doven). De doelstelling van 3 acties werd dus bereikt. De Regie der Gebouwen heeft ons geholpen om duidelijkheid te scheppen in ons werkelijk elektriciteitsverbruik voor het privégedeelte, dankzij de tussenkomst van een elektricien die de circuits en de tellers van onze verdiepingen heeft onderzocht.

Actieprogramma 2017

De acties 2016 worden verlengd. Er werden twee acties toegevoegd: de aanpassing van de uurroosters voor de verlichting van de plateaus aan de natuurlijke lichtintensiteit (in functie van de overgang naar het zomertijd en naar het wintertijd) en een intensere samenwerking met de dienst COM om originele, kleurrijke en positieve boodschappen te verspreiden over het elektriciteitsverbruik, via de topo, het intranet en de schermen bij de liften.

2. Het papierverbruik

Er worden zeven multifunctionele apparaten (fotokopieertoestellen/printers/fax/scanner) geïnstalleerd op het informaticanetwerk.

In 2009 werd dubbelzijdig afdrukken de algemene regel en vandaag staan alle printers standaard ingesteld op recto-verso afdrukken.

De POD gebruikt papier met een ecolabel, zonder chloor en uit bossen die duurzaam beheerd worden.

De POD berekent tegelijk zijn intern en extern verbruik, dit wil zeggen het drukwerk dat buitenshuis wordt gedrukt in het kader van publicaties.

Sinds 2013 geven twee indicatoren het aantal intern en extern afgedrukte bladzijden weer, respectievelijk via het overzicht van de tellers op de machines en via de bestellingen bij de drukkers; twee andere indicatoren, in verband met de hoeveelheid verbruikt papier, intern door het optellen van de bestellingen en de wijziging van de stocks, extern door het aantal gedrukte publicaties te vermenigvuldigen met hun respectievelijke hoeveelheid.

Doelstelling van de 3de cyclus: het papierverbruik per VTE met 5 % verminderen tussen 1/01/2015 en 31/12/2017 (basis = 2014)

Indicatoren: 1) intern verbruikte hoeveelheid (aantal bladzijden/VTE), 2) extern afgedrukte hoeveelheid (aantal bladzijden/VTE), 3) intern gebruikte hoeveelheid (kg/VTE), 4) extern gebruikte hoeveelheid (kg/VTE)

Acties uitgevoerd in 2016

In 2016, werden vier van de zeven geprogrammeerde acties uitgevoerd. Dankzij de software Equitrac konden wij het papierverbruik per dienst berekenen en het personeel hierover inlichten. Via de inhoud van hun missies verbruiken bepaalde diensten natuurlijk meer dan andere. Het doel van de actie is niet om deze diensten te stigmatiseren, maar wel om samen met *elke* dienst te bekijken hoe het verbruik nog kan verminderd worden.

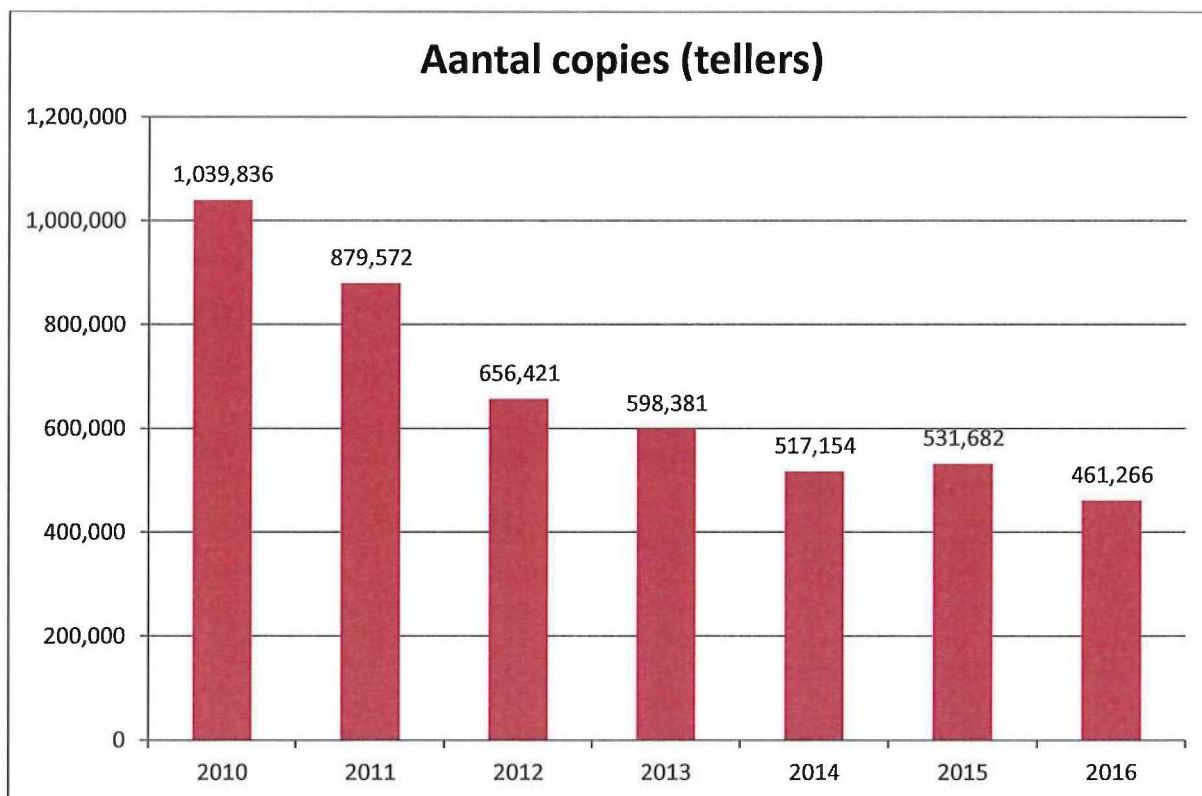
De milieucoördinator heeft de sessies die in de diensten werden georganiseerd over het verbruiksgedrag niet geanimeerd en het logo "druk deze mail niet af" is nog niet op alle computers geïnstalleerd.

Resultaten 2016

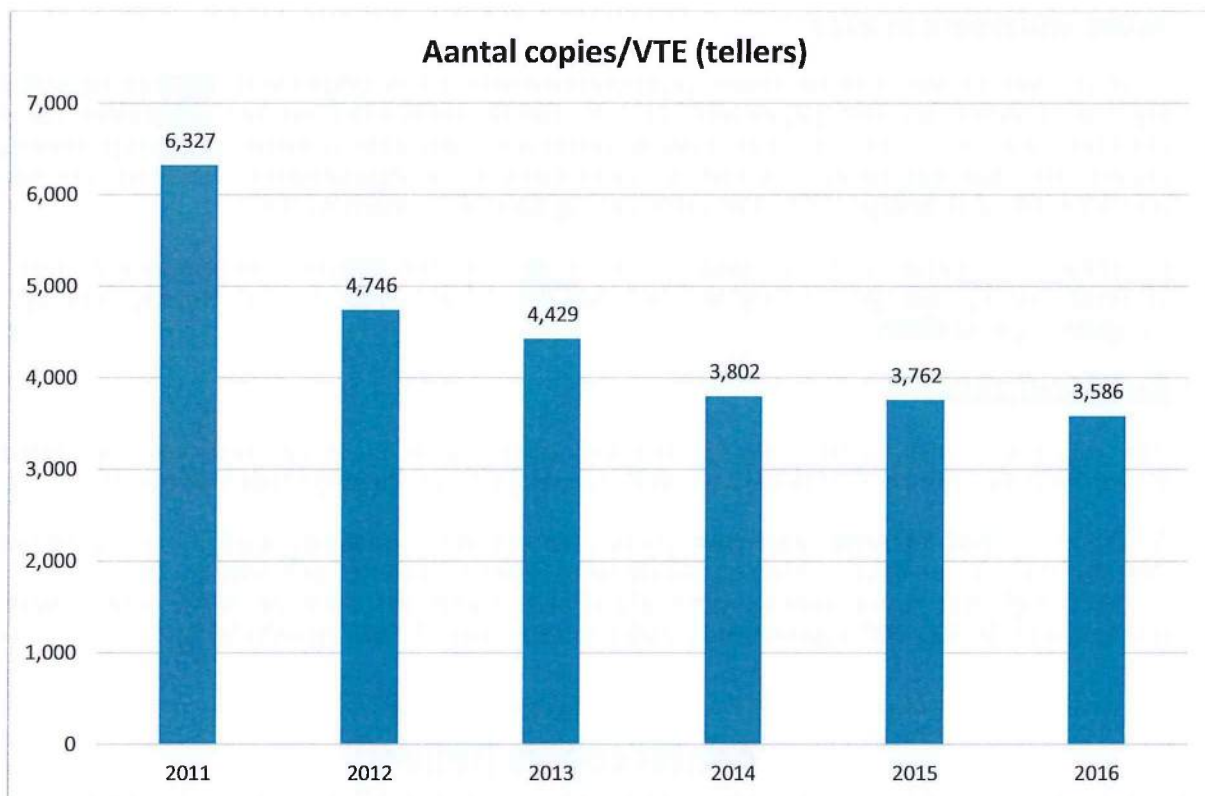
Het verbruik (zowel intern, als extern) kende een piek in 2010, jaar van het Belgisch Voorzitterschap van de Europese Unie en Europees jaar van de strijd tegen armoede.

Sindsdien is **het interne verbruik** (bijna) voortdurend gedaald, dankzij de toenemende digitalisering van de documenten en via de sensibilisering van het personeel.

In 2016 blijft het totale aantal intern afgedrukte bladzijden voor de eerste keer onder de drempel van de 500.000 kopieën (461.266 kopieën, ofwel 3.586 kopieën/VTE).

Tot 2013 was de daling van het **externe verbruik** van papier (extern gedrukte publicaties) nog duidelijker dan die van het interne verbruik. De evolutie was hoofdzakelijk het gevolg van een vermindering van het aantal publicaties, van het aantal exemplaren per publicatie en van de lancering van elektronische magazines en nieuwsbrieven.

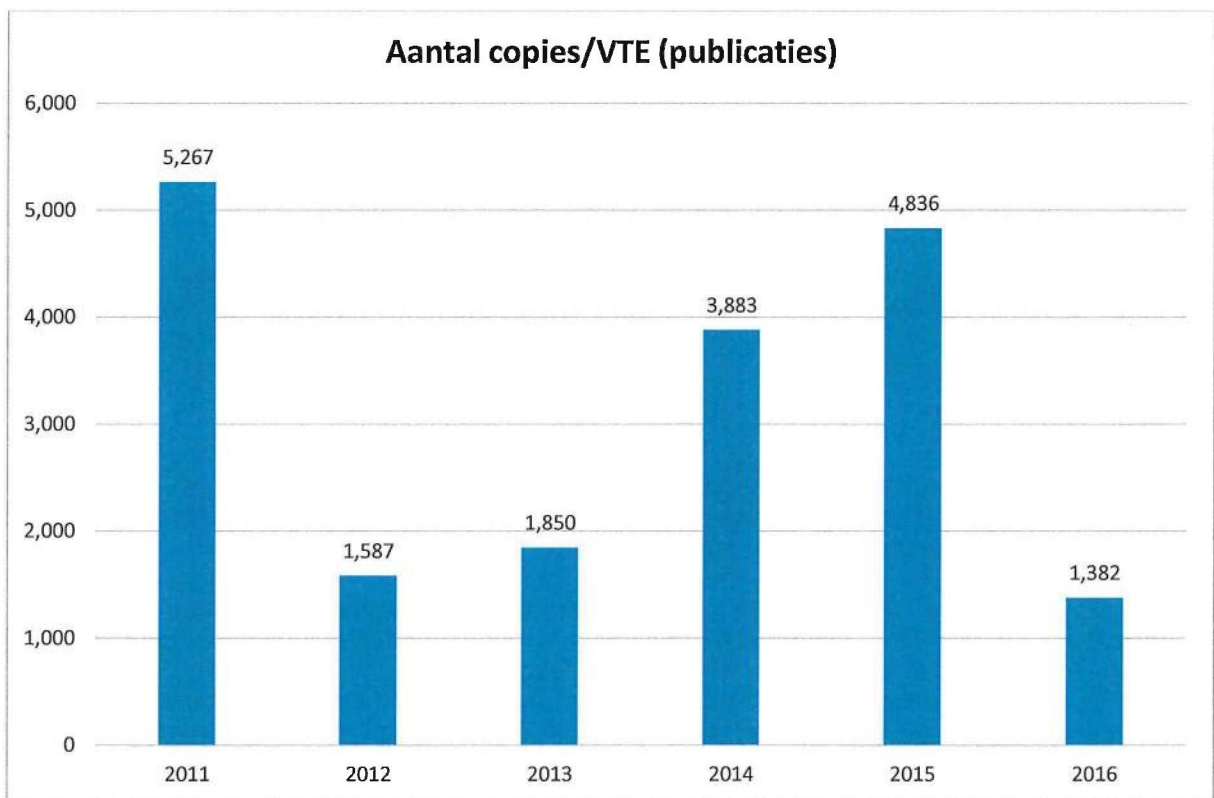
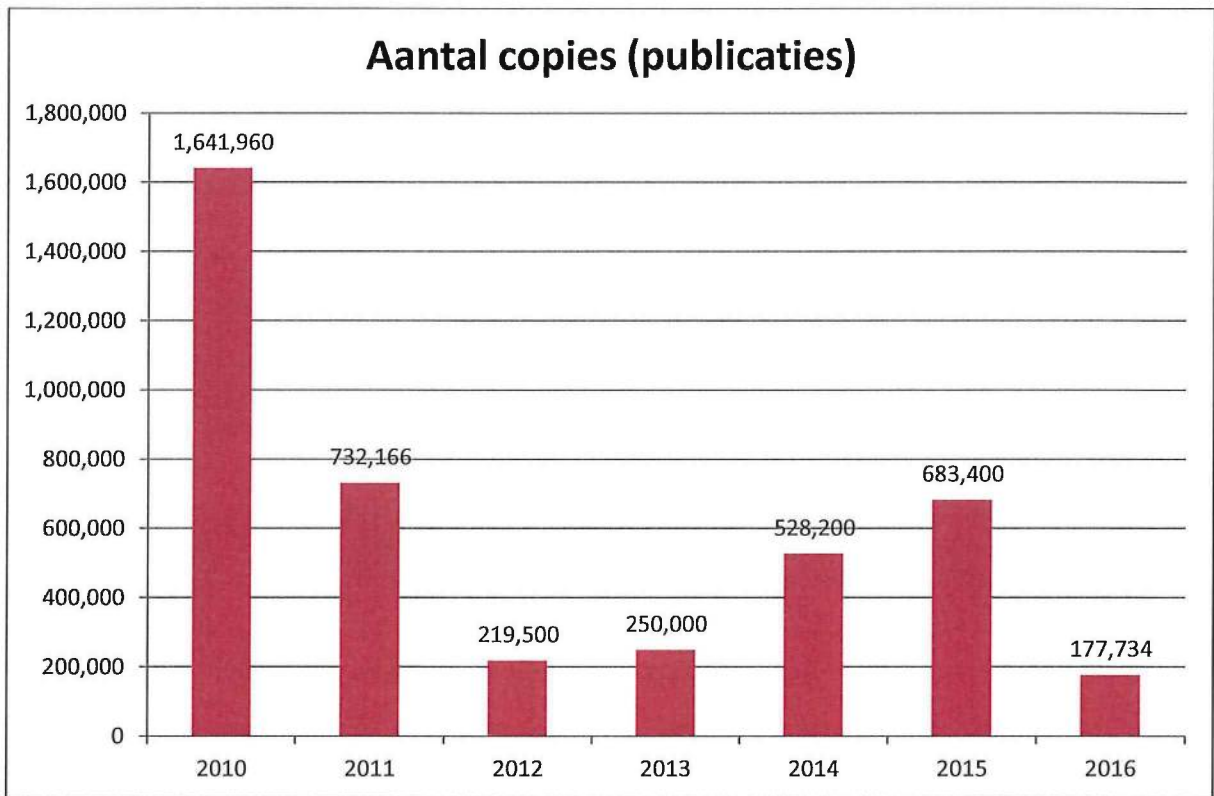
In 2014 en 2015 had de uitputting van de stock van bepaalde publicaties voor het grote publiek tot gevolg dat zij opnieuw moesten worden gedrukt, wat het niveau van het papierverbruik heeft doen stijgen.

In 2016 hebben wij deze handleidingen niet meer op grote schaal opnieuw moeten drukken. Ons verbruik is dus opnieuw duidelijk gedaald.

Handwritten signature

[Handwritten signature]

Actieprogramma 2017

Vijf van de zeven acties die waren vastgelegd in 2016 worden verlengd. Wij hebben trouwens beslist om meer communicatie te voeren rond dit thema (ook over papierverspilling) en dit op een meer ludieke manier.

3. Duurzame aankopen

De POD legt zich al lang toe op groene aankopen. Een "groene" (of duurzame) aankoop (op milieuvlak) is een aankoop die rekening houdt met het beleid van de fabrikant en van de verdeler inzake milieu: recyclage van de producten, milieucontrole van de fabricatietechnieken, terugname van producten op einde levenscyclus, vermindering van de verpakkingen, multifunctionele apparaten en/of apparaten met een laag energieverbruik, natuurproducten, enz.

Denken wij bijvoorbeeld aan ecolabel en FSC papier, koelkasten/diepvriezers en vaatwassers A++, multifunctionele apparaten (kopieertoestellen/printer/fax/scanner), de platte schermen van de computers, ecologische schoonmaakproducten (afwas, vloeren) of nog flessen water en fruitsap met statiegeld.

Vanaf 2015 heeft de POD de omzendbrief "Duurzame overheidsopdrachten" van 16 mei 2014 ingevoerd, door een eigen procedure op te stellen en de controlelijst te gebruiken die als bijlage 1 bij de omzendbrief is gevoegd. Deze lijst heeft de voorkeur gegeven aan de keuze van een nieuwe, eenvoudigere en objectievere indicator.

Doelstelling van de 3de cyclus: ervoor zorgen dat de milieuaspecten meer in aanmerking worden genomen in de bestekken van de overheidsopdrachten waarop de omzendbrief van 16 mei 2014 betrekking heeft (basis = 2015)

Indicatoren: percentage overheidsopdrachten die minstens 3 van de milieucriteria uit de lijst integreren

Acties uitgevoerd in 2016

Vier van de vijf acties geprogrammeerd in 2016 werden uitgevoerd: voorkeur voor duurzame kleine bureaubehoeften, informatie van het personeel, ecologische fruitkorven voor het personeel en een beroep doen op een leverancier van groene elektriciteit (opdracht gelanceerd door de Regie der Gebouwen).

Resultaten 2016

In 2015 werden in vijf overheidsopdrachten op achttien (28,7 %) minstens 3 milieucriteria uit de lijst geïntegreerd. Dit cijfer moest als basis dienen voor de nieuwe EMAS-cyclus. Het was de bedoeling om dit te verbeteren in 2016 en 2017.

In 2016 heeft de aard van de overheidsopdrachten verhinderd om deze doelstelling te bereiken. Behalve de overheidsopdracht van de FEAD-producten (zie hieronder) hadden alle overheidsopdrachten immers betrekking op de lancering van onderzoeken en studies. Wat de aankopen door de dienst logistiek betreft was het niet nodig om de milieucoördinator te raadplegen, want het ging om dezelfde producten en leveranciers dan de vorige jaren.

Actieprogramma 2017

De acties 2017 zijn dezelfde als in 2016. Wij zullen het personeel erover inlichten wanneer wij een beroep doen op een leverancier van groene elektriciteit.

4. Mobiliteit

Sinds april 2009 ligt de POD op 5 minuten wandelen van het Noordstation, dus ideaal om gebruik te maken van het openbaar vervoer (trein, tram, metro).

De mobiliteitsenquête die eind 2014 gehouden werd, toont aan dat de verplaatsingsgewoonten van het personeel voor het traject woonplaats-werkplaats niet ver van ideaal is, met meer dan 95 % gebruikers van het openbaar vervoer.

De kosten voor het openbaar vervoer worden aan 100 % terugbetaald en de vergoeding voor de verplaatsingen met de fiets (0,25 €/km) is van toepassing.

De veiligheid van de fietsers wordt verhoogd door de aanwezigheid van voorzieningen die speciaal voor fietsers zijn voorbehouden op de weg. De fietsers kunnen hun fiets stallen in een afgesloten lokaal op de Bolivarlaan (Interparking, niveau -1).

Wat de professionele missies betreft, beschikken drie leden van het directiecomité over een wagen. Via koninklijk besluit krijgen de leden van de dienst Inspectie de toelating om hun privévoertuig voor beroepsdoeleinden te gebruiken en zij worden terugbetaald voor het aantal afgelegde kilometers.

Er worden drie dienstfietsen (waarvan één vouwfiets) ter beschikking gesteld van het personeel voor beroepsverplaatsingen. Zij kunnen elektronisch gereserveerd worden.

Doelstellingen van de 3de cyclus: 1) het gebruik van de dienstfietsen met 20 % verhogen tussen 1/1/2015 en 31/12/2017 (basis = 2014); 2) het aantal kilometers dat beroepshalve werd afgelegd met privévoertuigen van de dienst Inspectie (per VTE) stabiliseren (basis = 2014); 3) het aantal km afgelegd met de dienstvoertuigen stabiliseren (basis = 2014)

Indicatoren: 1) gebruik van de dienstfietsen; 2) aantal kilometers dat beroepshalve werd afgelegd met privévoertuigen van de dienst Inspectie (per VTE); 3) aantal km afgelegd met de dienstvoertuigen

Acties uitgevoerd in 2016

In 2016 kreeg de trein duidelijk de voorkeur op het vliegtuig voor alle verplaatsingen naar het buitenland van minder dan 900 km en de bezoekers werden ingelicht over de toegankelijkheid van de POD via de verschillende vervoersmiddelen. Begin september is een delegatie van de administratie naar het kabinet van minister Borsus gefietst om er de resultaten van ons EMAS-plan 2015 te overhandigen.

Resultaten 2016

Voor 2016 is de balans van de indicatoren matig.

De dienstfietsen werden minder gebruikt dan in 2015 (32 keer tegenover 42).

Hoewel de medewerkers van de dienst Inspectie hun beroepsverplaatsingen met de wagen nog verminderd hebben (8.406 km/VTE in 2016, tegenover 8.864 km/VTE in 2015), is het aantal afgelegde kilometers met de dienstvoertuigen duidelijk gestegen (98.587 km in 2016, tegenover 81.974 km in 2015).

Actieprogramma 2017

De acties van 2016 worden verlengd in 2017, met uitzondering van het bezoek van een delegatie fietsers aan het kabinet van de minister. Gelet op het geringe succes van de laatste uitstap (4 deelnemers), werd, in overleg met de directie, beslist om deze actie één maal per cyclus te organiseren (de volgende keer in 2018).

De onrechtstreekse milieuaspecten

De *onrechtstreekse aspecten* houden verband met de activiteiten die de POD slechts gedeeltelijk beheert, maar waarop hij een invloed heeft: steunprogramma's gesubsidieerd door de POD bestemd voor kansarmen, activiteiten van leveranciers en onderaannemers, enz.

Om de *belangrijke indirecte aspecten* te bepalen, dit wil zeggen de aspecten die *bij voorkeur* moeten worden behandeld, werd een inventaris opgemaakt van de basissmissies van de POD Maatschappelijke Integratie en werden de milieu-invloeden in verband met deze missies geanalyseerd.

Aan elke invloed werd een *score* toegekend in functie van twee criteria: de mate van autonomie van de POD en de menselijke en budgettaire middelen waarover hij beschikt. Een hoge score betekent een grote prioriteit, omgezet in prioritaire doelstelling.

Dit zijn de *twee prioritaire doelstellingen* die naar voren kwamen uit het milieuonderzoek van de onrechtstreekse aspecten.

5. Fonds voor Europese hulp aan de meest behoeftigen (FEAD).

Het Fonds voor Europese hulp aan de meest behoeftigen (FEAD) bestaat sinds 2014. Het maakt deel uit van het cohesiebeleid en van de Europese structuurfondsen (EU-verordening nr. 223/2014 van het Europees Parlement en van de Raad van 11/03/2014). Elke Lidstaat heeft een operationeel programma ingediend voor de periode van 1/1/2014 tot 31/12/2020. België heeft ervoor gekozen om de middelen van het Fonds te gebruiken voor voedselhulp. Het beheer van het Fonds werd toevertrouwd aan de POD Maatschappelijke Integratie: opstellen van het jaarlijks bestek, controle van de productie (analyse van stalen in een labo), controle van de verdeling (bij de levering van de producten aan de OCMW's en andere organisaties), controle van de facturen, enz.

De technische voorschriften van de producten zijn het resultaat van opmerkingen die werden gemaakt in samenwerking met de deskundigen van de FOD Volksgezondheid en Milieu, bij toepassing van de omzendbrief van 16 mei 2014. Daarom leek het ons vanzelfsprekend om FEAD te integreren in de doelstellingen van het EMAS-plan vanaf de nieuwe cyclus 2015-2017. Het resultaat van het jaar 2015 moet als basis dienen voor de indicator van de doelstelling.

Doelstelling van de 3de cyclus: ervoor zorgen dat de milieuaspecten meer in aanmerking worden genomen in het bestek van de opdracht (zie PE 15.I.2 en controlelijst, bijlage 1 van de omzendbrief van 16 mei 2014: 9 milieucriteria (basis = 2015))

Indicator: aantal milieucriteria vermeld in het bestek

Acties uitgevoerd in 2016

Alle geplande acties in 2016 werden uitgevoerd:

- regelmatig overleg organiseren met de sectoren van de voedselhulp om het systeem te verbeteren
- de vervoerskosten verminderen door het aantal leverpunten te verminderen
- de voedingskwaliteit van de producten verbeteren dankzij het advies van de deskundigen van de FOD Volksgezondheid

- recepten vermelden op de verpakkingen van de producten, om het gebruik ervan te stimuleren (en verspilling te verminderen) bij het doelpubliek
- het doelpubliek raadplegen om beter te beantwoorden aan hun verwachtingen bij de keuze van de producten
- het systeem openstellen voor nieuwe doelgroepen
- meer aandacht voor kinderarmoedebestrijding in de verdeling van de colli
- minstens een eerlijk product in het lastenboek.

Resultaten 2016

Het lastenboek van de aanbesteding 2016 heeft 6 van de 9 milieucriteria van de controlelijst geïntegreerd. De aanbesteding heeft, ter informatie, toegezien op de afwezigheid van GGO in de granen, op de bescherming van het blik tegen corrosie in de conservenblikken of nog op de naleving van de Europese normen inzake uitstoot van gassen en op de vermindering van het aantal leverpunten in verband met het vervoer.

Actieprogramma 2017

De acties van 2016 zullen in 2017 worden verlengd, met uitzondering van acties 6 en 7. Zij worden vervangen door de invoering van een bioproduct in het lastenboek 2017 en door een actie in de strijd tegen de voedselverspilling.

6. Gas- en Elektriciteitsfonds: preventief beleid van de OCMW's inzake energiebesparingen

---

Het Gas- en Elektriciteitsfonds heeft als taak de OCMW's te helpen de personen te steunen die moeite hebben met het betalen van hun energiefactuur. Het maakt het de OCMW's ook mogelijk om een premie toe te kennen aan personen die hun elektrische verwarming of verwarming op kolen vervangen door een gasconvector, tegelijk voordeliger en beter voor het milieu.

Doelstelling van de 3de cyclus: het sociale beleid inzake energieverbruik ondersteunen door het aantal preventieve maatregelen in het budget van het Fonds Gas- en Elektriciteit boven de 22 % te houden (2014 = 21,8 %)

Indicator: percentage van het budget van het Gas- en Elektriciteitsfonds bestemd voor preventie

Acties uitgevoerd in 2016

In 2016 heeft de POD een studie gelanceerd om het gebruik van de fondsen te optimaliseren.

De POD is de OCMW's eveneens blijven informeren en sensibiliseren over de bereikte resultaten in verband met de gevolgde doelstelling, naar aanleiding van de provinciale ontmoetingsdagen en via artikels in de nieuwsbrief Echo-News.

Resultaat 2016

In 2016 is het budget van het fonds Gas- en Elektriciteit dat bestemd is voor preventie licht gestegen en het bedraagt nu 25 %.

Actieprogramma 2017

In 2017 zullen aanbevelingen aan de politieke overheid gemaakt worden op basis van de studie die in 2016 besteld is om het verbruik van de fondsen te optimaliseren.

(Handwritten mark)

Koolstofcompensatie

7. Koolstofcompensatie

De koolstofcompensatie (of compensatie van de CO₂-uitstoot) bestaat uit de betaling van een bepaald bedrag om projecten te financieren die het mogelijk maken om een hoeveelheid CO₂ te besparen die gelijk is aan de CO₂ die werd uitgestoten.

Wij hebben ervoor gekozen om de uitstoot in verband met onze beroepsverplaatsingen te compenseren en meer bepaald de verplaatsingen met dienstvoertuigen en met het vliegtuig.

De berekening van deze uitstoot werd uitgevoerd door middel van de software die beschikbaar is op de site www.co2logic.be.

In zijn verslag van 13/06/2015 (p. 6) had de auditeur ons een informele, minder dure, compensatie aangeraden, in de vorm van een gift aan een vereniging die actief is op het vlak van duurzame ontwikkeling. Net als in 2016 is onze keuze gevallen op de vzw COREN (Coordination Environnement), actief in milieu-opleidingen in scholen en jeugdverenigingen, maar ook in privéondernemingen, overheidsadministraties en verenigingen.

Resultaten 2016

Voor het jaar 2016 bedraagt de CO₂-uitstoot van onze verplaatsingen 26,20 ton (dienstvoertuigen = 23,50 T / vliegtuigen = 2,70 T), ofwel een compensatiekost van 380,42 €.

Het bedrag dat in 2017 aan de vzw COREN zal worden gestort, zal gebruikt worden voor de financiering van het drukken van nieuwe exemplaren van de brochure "*L'Agenda 21 scolaire en 21 questions : un outil de développement durable*", een verzameling van getuigenissen over de opleidingspraktijken over het milieu in de scholen.

Actieprogramma 2017

De in 2017 geplande acties zijn dezelfde als in 2016.

Andere basisindicatoren

De basisindicatoren die niet opgenomen zijn in onze rechtstreekse doelstellingen hebben betrekking op elektriciteit, water, biodiversiteit en afval.

Het elektriciteitsverbruik is gestegen tot in 2013, alvorens te dalen. Deze daling is toe te schrijven aan de uitbreiding van het thuiswerk en, vanaf 2016, aan de vermindering van de verlichtingsperiode op onze plateaus.

	2012	2013	2014	2015	2016
Totale verbruik (kWh)	97.569	99.118	89.182	82.986	75.937
Verbruik/VTE (kWh/VTE)	705,49	733,66	655,75	587,30	590,49

Het waterverbruik was gedaald in 2014 en in 2015, maar is duidelijk gestegen in 2016, hoofdzakelijk op de 25ste verdieping vanaf het 2de trimester, ten gevolge van een lek in de toiletten. Het probleem is opgelost op het einde van het jaar en het verbruik is sindsdien weer normaal.

	2012	2013	2014	2015	2016
Totale verbruik (m ³)	188	211	208	168	283
Verbruik/VTE (m ³ /VTE)	1,36	1,56	1,53	1,19	2,20

Wat de biodiversiteit betreft, is het gebruik van grond in m² bebouwde oppervlakte gelijk aan 1.556 m², ofwel 100% van de oppervlakte toegekend aan de POD. De Regie der Gebouwen verhuurt geen enkele groene ruimte aan de voet van de WTC II-toren.

Het afval wordt sinds 2012 door ons gewogen.

	2012	2013	2014	2015	2016
PMD/VTE (blauwe zakken)	2,025 kg	2,357 kg	2,213 kg	2,105 kg	1,279 kg
Restafval/VTE (zwarte zakken)	57,375 kg	36,689 kg	30,098 kg	30,823 kg	23,080kg
Papier/VTE	75,085 kg	90,555 kg	103,206 kg	n.g.	58,468kg

Over het algemeen merken we een daling van het gewicht van PMD-afval (papier, metaal, Tetrapack), en van het gewicht van het restafval en een meer variabele evolutie van het gewicht van het papierafval. De daling in de cijfers van PMD- en restafval is het gevolg van problemen in de telling in de loop van het tweede semester. De meting is dus weinig betrouwbaar. De variabele productie van papierafval heeft te maken met het wegwerken van oude afdrucken die versleten zijn, waar trouwens nog meer de nadruk op moet worden gelegd bij onze verhuis die gepland is voor eind 2018 – begin 2019.

In 2016 heeft de administratie van de Domeinen geen afgedankt informaticamateriaal meegenomen.

(Handwritten signature)

Wettelijke vereisten die van toepassing zijn op milieuvlak

De POD Maatschappelijke Integratie is onderworpen aan de wetgeving van het Brussels Gewest en van de federale Staat.

De POD Duurzame Ontwikkeling (nu, Federaal Instituut voor Duurzame Ontwikkeling – FIDO) heeft een werkgroep "reglementair toezicht" opgericht. De opmerkingen van deze werkgroep hebben geleid tot de organisatie van een toezicht door het FIDO van alle federale instellingen. Hiervoor raadpleegt de POD DO regelmatig de sites www.brucodex.be en www.bruxellesenvironnement.be en licht de juridische diensten van de verschillende FOD en POD in over de updates.

De updates zullen naar onze juridische dienst gestuurd worden, die de maatregelen met betrekking tot onze POD zal inventariseren en die aan de verantwoordelijken zal meedelen. Vergaderingen tussen de medewerkster van de juridische dienst, de milieucoördinator en deze personen zullen leiden tot de invoering of aanpassing van de gevolgde procedures om in overeenstemming te blijven met de wettelijke vereisten.

Volgende update van de Milieuverklaring is voorzien in mei 2018.

(Handwritten signature)

VERKLARING MILIEUVERIFICATEUR OVER DE ACTIVITEITEN VAN VERIFICATIE EN VALIDATIE

Vingotte N.V., EMAS-milieuverificateur met registratienummer BE-V-0016 geaccrediteerd met als reikwijdte 1, 10, 11, 13, 16, 18, 19, 20 (excl. 20.51), 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30.2, 30.9, 31, 32, 33, 35, 36, 37, 38, 39, 41, 42, 43, 45, 46, 47, 49, 50, 52, 53, 55, 56, 58, 59, 60, 62, 63, 70, 71, 72, 73, 74, 79, 80, 81, 82, 84, 85, 86, 87, 88, 90, 93, 94, 95, 96, 99 (NACE-code) verklaart dat hij heeft geverifieerd of de hele organisatie, zoals vermeld in de bijgewerkte milieuverklaring 2017 van de organisatie –POD Maatschappelijke Integratie met registratienummer BE-BXL-000024 voldoet aan alle eisen van Verordening (EG) nr. 1221/2009 van het Europees Parlement en de Raad van 25 november 2009 inzake de vrijwillige deelneming van organisaties aan een communautair milieubeheer- en milieuauditsysteem (EMAS).

Met de ondertekening van deze verklaring verklaar ik dat:

- de verificatie en validering volledig overeenkomstig de voorschriften van Verordening (EG) nr. 1221/2009 zijn uitgevoerd;
- uit het resultaat van de verificatie en validering blijkt dat er geen aanwijzingen zijn dat niet aan de toepasselijke wettelijke milieuvoorschriften is voldaan;
- de gegevens en informatie van de bijgewerkte milieuverklaring 2017 van de organisatie betrouwbaar, geloofwaardig en juist beeld geven van alle activiteiten van de organisatie binnen de in de milieuverklaring vermelde reikwijdte.

Dit document is niet gelijk aan een EMAS-registratie. EMAS-registratie kan alleen worden gedaan door een bevoegde instantie in de zin van Verordening (EG) 1221/2009. Dit document wordt niet gebruikt als een zelfstandig stuk openbare communicatie.

Gedaan te Brussel op 26/06/2017

Handtekening
Bart Janssens
Voorzitter van de Certificatiecommissie.

